

Uttalande av Socialdemokraternas verkställande utskott den 13 juni 1905

Till Sveriges arbetande folk!

I de kritiska tider vi genomgå är det mer än någonsin nödvändigt att den svenska arbetarklassen visar sig situationen vuxen.

Af dess på en gång lugna och fasta hållning nu kan bero gestaltningen af vårt folks öden för årtionden.

Det norska folket, hvars vilja samlats i ett enhetligt, af den allmänna rösträtten valt storting, har nyss beslutat att utträda ur unionen och i samband därmed utse en ny statschef i den svenske konungens ställe. Den svenske konungen och hans regering ha vägrat att erkänna det norska folkets åtgärder och inkallat brådstörtadt en urtima riksdag.

Sveriges arbetande folk har hittills enstämmigt samlats under lösen: Rättvisa åt Norge! Fred med Norge!

Norge har nu själv afklippt föreningsbanden. Att mot dess vilja envisas med en tvångsunion vore lika dåraktigt som orättmätigt. Vårt gamla kraf, rättvisa åt Norge, blir under den nya situationen helt enkelt: må vi erkänna utan förbehåll det norska folkets självbestämmanderätt öfver sina egna öden! Ingen inblandning, intet förmyndarskap, blott en honnett [hederlig] och lugn afveckling af det, som hittills varit gemensamt.

Först när vi utan omsvep erkännt vår förre unionsbroders fulla självständighet ha vi också full trygghet i vårt andra stora kraf, nu mer än någonsin aktuellt: fred med Norge!

Redan ha röster vågat öppet höja sig för ett brödrakrigs brottsliga skändlighet och dårskap.

Nationalismens yrsel har tydligen gripit större delar af den svenska öfverklassen. Upphetsande och utmanande stämmor förneka ett enigt folk dess rätt till fri nationell existens, unionsupplösningen utlägges som en skymf mot Sverige, och storsvenska skrånepatrioter missbruka för sina syften den naturliga medkänslan med den gamle monarken. Man söker ge ett sken af att ett enigt Sverige skulle stå bakom hans och hans rådgivares protester mot sakernas nya ordning i Norge.

Mot denna nyuppflammande kungssångspatriotism, som själf ej vet hvad den vill, men som i sina oberäkneliga kastningar kan sätta freden på vår halfö på spel eller locka till utländsk inblandning, är det på tid att svenska folkets egen stämma höjes.

Visserligen samlas om några dagar riksdagen, men icke som i Norge en den allmänna rösträttens församling, tvärtom två privilegiekamrar, hvilka båda nyss vägrat det svenska folket ärlig allmän rösträtt. Det är mer att önska än att vänta att svenska folkets verkliga mening om statshvälfningen i Norge och dess konsekvenser skall komma till fulltonigt uttryck i den blifvande urtimans uttalanden och beslut.

Men det folk, hvars stora flertal i vårt land ej ännu aktas moget att gå till val, har dock ännu rätten att på möten och demonstrationer fritt och klart säga sin mening. Mot uttalandena i arbetarpresen har man från öfverklasshåll redan vädjat till de djupa ledens egna tankar. Må då dessa läggas fram, fritt och tydligt och utan omsvep! Vi föreslå ingen resolution; hvarje möte må själf säga hvad det finner lämpligt, om Sveriges statsmakter nu böra erkänna eller icke erkänna ett fritt Norge, om vi böra hålla fred och söka samförstånd eller icke.

Må då, så fort lämpligen ske kan, folkmötena ha ordet, vittnande om den verkliga folkstämningen i vårt land. Dock – just i dessa samma dagar ha de som makten hafva på nytt inpräglat hos oss att vi icke äro ett folk, utan ”två nationer”, de rikas och de fattigas värld, kapitalets och arbetets fientliga läger. Med föraktfullt afvisande af hvarje medlingsanbud, har Sveriges Verkstadsförening lamslagit vår största industri, kastat en hel armékår i arbetarhären på 18,000 man ut i arbetslöshet, då de ej velat ge sig på nåd och onåd och erkänna att kapitalet ensamt dikterar arbetsvillkoren. Denna kapitalistklass, som så huserar, den kommer ej på våra folkmöten, dess känslor och meningar tolkas nog troget af de servila uppvaktare, som i dessa dagar göra sig påmint.

Men till Sveriges arbetande folk går vår vädjan. Fram för att lägga Edert fria ord i vågskålen nu till urtiman, till de kanske viktigaste afgöranden sedan generationer – det kan behövas! Må mötena, som vi förvänta att Arbetarekommunerna öfverallt anordna, bli präglade af det allvar, den ansvars känsla, som ämnets vikt kräfver. Må arbetarbataljonernas taktfasta uppräckning öfver hela

landet visa öfverklassens ansvarlösa skrikhalsar, att svenska folkets ofantliga flertal kräfver af sina statsmakter en upplyst och försonlig politik, i öfverensstämmelse med rättens och frihetens för alla folk lika förbindande kraf, och att det under inga förhållanden och inga som helst förevändningar vill släppa sin lösen: rättvisa och fred.

Stockholm den 13 juni 1905.

Partistyrelsens verkställande utskott.

Källa: Socialdemokraternas verkställande utskotts protokoll, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek